

REGISTERBLAD

Namn och datum: E Ekholm Pehrson (1986-09-30), M Löfroth (1997-12-15), Å. Pehrson (1999-09-20), M. Andersson (2007-02-12)

Område av riksintresse för naturvård i Örebro (T) län

Områdesnummer: NRO18012

Områdesnamn: Kvismaren

Kommun: Örebro (80), Hallsberg (61) och Kumla (81)

Kartblad: 10FSV 10FSO.Mittpunkt: 10F 2F 01

Area: 3300 ha varav ca 3200 ha fast mark och 100 ha öppet vatten.

Naturgeografisk region: Svealands sprickdalsterräng (24)

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner: Mellansvenska skogsbygder samt Mälardalens odlingsbygder (11, 12).

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m.

Riksvärde:

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
		Fauna
Strandäng	Fauna	
Strandskog	Fauna	
Mader	Fauna	
Vassar	Fauna	

Värdeomdöme: Representativt odlingslandskap med lång kontinuitet och stort inslag av naturbetesmarker. Betade sötvattenstrandängar med representativa växtsamhällen. Bitvis art- och individrika växtsamhällen i naturbetesmarkerna med arter som backsippa, revfibbla, låsbräken, kattfot och ängsnejlōika. Art- och individrik häck- och sträckfågelfauna.

Våtmarkerna kring Västra Kvismaren och Östra Kvismaren, Fiskinge och Hammarmaden innehåller flera värefulla våtmarkstyper och hyser en rik fauna.

Huvudkriterier: A, C, D

Stödkriterier: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9.

Förutsättningar för bevarande:

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar, ändrade vattenregimer.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning, torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Säkerställande: 732 ha avsatt som naturreservat (1978-04-21, 1979-12-21, 1981-12-21, 1982-01-15, 1996-04-26). Natura 2000-område om 739 ha.

Områdets huvuddrag: Kvismaren består av de två forna sjöarna Västra och Östra Kvismaren, sänkta i samband med Hjälmarens sänkning på 1880-talet. Genom området rinner Kvismare kanal. De gamla sjöbottnarna täcks nu av bladvass medan de omgivande madmarkerna domineras av starr, grenrör och jättegröe. Omfattande restaureringsarbeten har genomförts och nya vattenspeglar har skapats vid Fågelsjön, Löten och Rysjön. På vissa delar av madmarkerna har också betet återupptagits.

Våtmarkerna kring Västra Kvismaren och Östra Kvismaren, Fiskinge och Hammarmaden innehåller flera värdefulla våtmarkstyper och hyser en rik fauna.

Representativt odlingslandskap i slätt- och mellanbygd med stor förekomst av naturbetesmarker kring den sänkta sjön Kvismaren. Representativa naturbetesmarker finns vid Ökna, cirka 13 ha öppen hagmark (objekt 80:73 i ängs- och hagmarksinventeringen), Ön, cirka 30 hektar öppen hagmark (objekt 80-74), vid Åslaholmen och Öby kulle, cirka 8 hektar öppen hagmark (objekt 80-75), Fiskinge, cirka 8 hektar öppen hagmark, 2 hektar björkhage och 48 hektar betad sötvattenstrandäng (objekt 80-76), Hammarudden, cirka 80 hektar betad sötvattenstrandäng (objekt 80-77), Nyängen, cirka 40 hektar betad sötvattenstrandäng (objekt 80-78), Sörön, 5,5 ha öppen hagmark och 7 ha blandlövage (objekt 80-107). Markerna är övervägande fuktiga och våta. Vanliga växtsamhällen domineras av arter som grenrör, krypven, jättegröe, tuvtåtel och olika starrarter. På torr och frisk mark växer hävdgynnade arter som backsippa, revfibbla, kattfot, låsbräken, vildlin och ängsnejlika.

Området har ett mycket rikt fågelliv. Antalet häckande arter är omkring 100. Kvismaren är också en viktig rastplats för vårens och höstens flyttfåglar, bl a stora mängder tranor och gäss.

Sammanlagt har 250 fågelarter observerats.

Vid Kvismaren finns en fågelstation sedan 1961. Verksamheten omfattar bland annat inventeringar, ringmärkning och naturvård. Området och dess fågelfauna är därför mycket väl undersökt och dokumenterat.

Anmärkningar: Upptagen på CW-listan.

VMI-ID för Västra Kvismaren resp. Östra Kvismaren, Fiskinge Hammarmaden, är 10F2E01 resp. 10F2E03. Förutom naturreservat ingår 95 ha i naturvårdsöversikt (80:199, I, 1a). Området ingår även i Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Natura 2000-området har id SE0240058.

Referenser:

Rosenberg, M., 1980: Madmarker i Örebro län. Inventering och landskapsvårdsplanering. Länsstyrelsen i Örebro län, Publ.nr. 1980:2.

Pettersson Å., 1981: Kvismaren Vegetation och fågelliv. Länsstyrelsen (Innehåller utförlig litteraturlista)

Länsstyrelsen i Örebro län, 1993: Odlingslandskapet i Örebro län. Åtgärds- och bevarandeprogram. Publ.nr. 1993:2

Länsstyrelsen i Örebro län, 1995: Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län, Norra delen.

Publ.nr. 1995:15.

Naturvårdsverket, 1997: Sveriges finaste odlingslandskap. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Etapp 1. Rapport 4815.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1998: Våtmarker i Örebro län, södra delen. Publ.nr. 1998:8. Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, www.sjv.se/tuva.